

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.



Цена је годишња 2 круне; за Србију 2¹/₂ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

СРПСКОМ НАРОДУ!

Одбор, који се примио дужности, да у народу нашем покупи милодаре и са овима подигне православну цркву у Сантову, обраћао се до сада већ у два маха народу нашем својим прогласима, позивајући њима сваког православног брата и сестру, да по своме могућству приложи на ово богоугодно дело и тиме омогући његово остварење. Али на жалост, резултат ових прогласа није био задовољавајући. Поједини се одазваше врло лепо и на ову цел дароваше знатне своте, на чему нека им је и овом приликом срдачна хвала; други, сарамерно своме стању, приложише мало, а највећи део, међу којима је и велика већина наших црквених општина, као и оних лица, који су у првој линији позвани били да ово дело потпомогну није приложио ништа. Тим начином овај Одбор доведен је у врло тежак и немио положај, јер док је горућа потреба захтевала, да се православна црква у Сантову неодложно подигне, дотле Одбор није имао довољно прикупљеног новца, који је за градњу цркве потребан. Шта сад да чини? Где да нађе још осам хиљада форината, колико је за градњу цркве недостајало? Покушало се новим прогласом, но без успеха, прилози су врло слабо утицали. И тако је одбор

дошао до кобног раскршћа: или да цркву сходно прекој потреби православних хришћана у Сантову одмах градити отпочне, или да се разреши неизвршивши своју задаћу. Ово питање расправљено је у последњој пленарној одборској седници и решено је онако, како се требало и морало решити, т. ј. да и вером у народно родољубље, као и вером у његову љубав према светој вери православној градња цркве у Сантову одмах одпочне, а на народ учини поново апел да на ову цел прилаже. Према томе обраћамо се поново на све вас православна браћо и молимо вас, да сваки по своме могућству ма и најмањим даром својим ступи у ред приложника православног храма у Сантову, који се ево у име Божије зидати почео, но који ваља да се на славу Божију и заврши. Нарочито се обраћамо на све оне наше црквене општине, манастире и сву српску госпоштину, који још до сада на ову цел приложили нису, да ово учине што пре, а Господу свештенике молимо, да прикупљање прилога узму у своје руке. — Ми верујемо да досадањи слаб одзив није био са немара и са нељубави према овој светој ствари, него поглавито са немаштине и с тога, што су прилози, купљени у невреме;

а сада када је наш народ дошао до мало новца, ми смо потпуно уверени, да ће он и од оног малог што има штети један део на олтар ове свете ствари жртвовати —

само ако се на ово од позваних опоменуо и позвао буде.

У *Солбору*, 25. септембра (7. октобра) 1899. године.

Одбор за подизање прав. цркве у Сантову.

П Р В И П О Љ У Б А Ц.

(Из песама „Стара љубав“.)

Није било тако давно,
Када нам се очи среле,
И када се, с жудње слатке,
Душе наше заводеле.

Скоро беше, када сам ти
Говорио: моја мила!
У наручје кад ми паде,
Када си ме загрлила.

И са среће — да л' се сећаш,
Колико сам смео био,

7., I. 1898.

Да сам твоје око лено
По сто пута пољубио.

Сад, када смо раздвојени,
Сред самоће грозне, неће,
Ја се сећам тих пољуба,
Па јад тајни обузме ме.

Спомен његов још и сад је
Тако мио мојој души;
Ал' ће јава, канда, хладна
Да га смрви и угуши...

Радослав.

БРАТСКА ПИСМА.

XIII. Издајство.

Дична Сркињо!

Као што је узвишено, часно и славно звати се поштен човјек и патријота, тако је селе мила још прње, жалосније и гадније носити на себи име издајнице.

Докле се поштени стара да буде од користи појединцима, друштвима и народу; докле се труди да му народ славан и честит буде, — дотле издајца црно и жалосно мисли и ради. Мисли како ће оборити појединце, читава друштва, а с тијем и сами народ. Ради најгаднијим начином, и прљавим средствима иде на руку ономе коме служи, — док на против у народу обара и руши, пљује и газии све оно, што је народу најмилије и најсветије...

Но, издајства нијесу једнака, нити су једнаки издајници.

Има издајца јавних, а има их тајних. И ако обоје носе на себи исто име и исти жиг, ипак они се разликују. Разликују се у томе, што јавне издајнице свако познаје, па их се чува и презире их, те не могу да изведу своје прљаве жеље, него падају из кала у кал, док тајне издајнице улагују

се и претварају појединцима, друштвима и читаву народу.

Многи не сумњајући у њихов карактер и њихово поштење повјере им се, и тако тајне издајнице постигну своје гадне намјере. Знаду и умију се претворити као највећи лицемјери, у народу баце ватру, из које букне пожар, који се лако и без велике народне штете не гаси.

Тајне издајнице заваде народ, те створе партаје, и тијем начином народни непријатељи у мутној води рибу лове. У томе се народ подијели у разна мишљења: неко мислећи да онај тајни издајца има право пристаје уз њега и брани његово начело; неко, који се освједочио у прљави дјела тајног издајце, виче на то и бори се против тога; а неко опет — ко нема правог појма за једно ни за друго виче против једног и против другог и у народу се створи такав покор и метеж, да се не зна: *ко пије, ни ко плаћа!* Све то иде у рачун народним душманима.

Док се народ тако гуши и рве, дотле издајници и непријатељи народни пирују и веселе се своме извршеном недјелу.

Они уживају гледајући туђу несрећу

и пропаст, а немају осећаја, срце им се скаменило, те и не помишљају да се праве, да се тргну из зла и да се поврате ономе путу, који води поштене и праве људе благом пристаништу људске среће и блаженства...

Сва њихова сласт и задовољство је да сумњиче поштене и праве, свјесне и карактерне људе, да стану на пут народном напретку да непријатељи сију у његову сјеме проклето; да из правог народног стабла роди род туђи, који ће задавити и уништити и најмању клицу правог рода његова истинског народа.

Сваки издајица бори се за то и о томе премишља дневно-ноћно и ради, а кад за собом заведе просте и малоумне људе, онда чуда чини — све на штету онога народа из кога је поникао; иде на пропаст својој Отаџбини која га је на своја крила примила и одњеговала; руши и обара све народне идеале у својој домовини, у којој је најприје угледао жарко сунце; пљује на име своје мајке, која га је млијеком задолжила; не вјерује у оно што је вјеровао, и у што вјерују поштена браћа његова; не брани интересе народа свога, него иде на руку једино ономе, коме служи!

О, тешко сваком издајнику!

Издајство је проклетство, а проклетство пада и на девето кољено...

С тога се народне патријоте боре и муче да очувају у своме народу свијест праву, да народ не би пошао трагом народних непријатеља, у коме би случају престао бити народ.

Прави народни људи устају увијек отворено, чисто и бистро против издајства и против издајица, а кад треба не жале ни живота свога.

Сваки народ има своје издајнике и сваки их се гнуша.

*Коњиц, (Херцеговина)
1899.*

Мени није познато дична сестро, да и један народ презире издајнике као српски народ. На кога падне народна, он се више нигда не избављате клетве. Српски народ тако гадно цијени своје издајице, те их проклиње својом највећом клетвом:

Проклет био и ко га родио!

Рђом као док му је кољена!" —

Ти си мени селе задала тако питање, питање о издајству и издајицама, а ја само код кад о издајству и о издајицама помислим, у мени се крв следи! Можеш онда мислити како ми је на срцу када ти о томе пишем?

Него да будем према теби вазда тачан и да се освједочиш колико те мила сестро цијеним и поштујем, не ћу ни у томе питању да ти дужан останем.

Ово што ти пишем не чиним само да прочиташ па више ништа, него те молим о томе добро размишљај, да се временом покажеш свјесна и челична Српкиња, која свему и свачему умије одговора дати.

Српске матере као год и српски очеви треба да своју дјецу из малена поучавају да на издајство мрзе, а издајице да презиру.

Сама видиш сестро, како је издајничко име презрено и гадно, па онда нека је твој дом пун сестринства, пожртвовања и патријотичности према твоме народу; нека ти је дом ограђен бедемом поштења, бедемом праве љубави, да никакво издајство ни близу не може доћи.

Све то кади измирном српских идеала и српских светиња.. Радећи право моли се Богу нека је издајство далеко од твог дома и нека иде далеко од твог прага и твога народа, па се онда не бој себи, ни народу.

Братски те љуби!

Брат Србин:

Родољуб.

ТРАЖИО САМ...

Тражио сам срећу дуго
Широм свјета на све стране, —
И уздис'о често пута
И тражио младе дане.

Док најпошље изненада
Она ми се сама нуди,
И на ме се осмјехива
Са пребјелих њених груди...

Свет.

СРПСКИМ МАТЕРАМА.*)

Дадоше ми разноврсна цвећа, и рекоше ми — да оплетем венац, и да га дадем оном, ко ми је најмилији . . .

Примих цвеће и оплетох венац! Уплетох у њега и лепога и доброга, и славнога и јуначнога, из давних давнина, из блиских близина . . .

Уплетох у њега осим цвећа и све оно, што ми мисли моје казиваху, и што ми срце моје шапташе . . .

Прелих га осећајима својима — да не свене, бар донде не — док га не предам онима, којима га наменух!

На растанку пожелих своме венцу да га са онаком љубављу приме они којима га наменух са каквом га љубављу ја њима пратих!

* * *

У низу многих и дугих година дошли су и мали и велики народи новијега века до једнодушног закључка, да народни опстанак и народна снага не леже толико у тоновима и мачевима, колико у образованости!

„Ум царује“ — то је девиза данашњега модернога времена! Те речи распалише омладину свију народа — широм бела света, — и она потече к' храму просвете и наука, да поцрпе мудрост и знање, то оружје над оружјем, те да тако наоружана ступи у свет, боље рећи у живот.

Такав беше почетак новијега доба!

Но не беше друкчије ни у старија времена!

И народи старога века не беху лајици свога времена! И њихова девиза беше: „Ум царује!“

И они образоваху своју омладину у духу и правцу који данас влада! Истина, они не постигоше тих резултата као данашњи модерни народи, али достигоше ипак при врхунцу славе своје оно, што им не мога помрачити ни сила, ни оружје а ни надмоћнија образованост данашњих народа! Разлика је у постигнутом успеху на пољу просвете — између једних и других само та, што старији народи почеше зидати зграду, а новији народи наставише дозифивање те зграде, дозифују је још и данас и Бог зна докле ће још радити на њој!

Ни мало није дакле чудновато, што се данашњи образовани народи клањају старим Јелинима и старим Римљанима као и осталим образованим народима старога века! Ни мало није чудновато што данашњи модерни народи проу-

чавају језик и обичаје старих образованих народа и што им књижевност, која особито у Римљана и Јелина заузимаху одличан положај — сматрају за најбољи и најдуховитији производ ума човечијег!

Није напослетку чудновато, што народи данашњега модернога времена наставише дозифивање оне зграде, коју стари Јелини и Римљани, а пре њих још и многи други народи почеше градити!

Та они морадоше увидети, да оно, што Грци, Римљани и остали образовани народи старога века постигоше на научном пољу, стоји на здравом и јаком темељу, и зар моглоше друкчије, а да не наставе своја даља испитивања у истом правцу?!

Тима дакле народима има нови век да захвали успех свију постигнутих резултата на пољу науке!

Па ко беху у оно доба носници напредних мисли? У чијим рукама беше будућност народа? Ко беше одговоран за посљедице свих догађаја о којима нам повесница речених народа прича?

Беху мушки! Беху јунаци! Беху филозофи! Њихова реч се слушала само! Они једино зборише мудро! На њихову реч се обртало коло среће народне! У њиховим рукама беше будућност народна!

Они који беху васпитатељи своје омладине, па према томе и сва одговорност за добре или зле посљедице њиховог делања пада њима у део! Јест, мушки беху онда све и сва! За све врлине које красише старе народе заслуга припада мушкима! Тако беше онда! А данас?

Као на свакоме пољу, тако и на пољу науке поче се показивати потреба реформације! О' тим у свези, по законима природе о једнакости позива мушких и женских, искренуло је и питање о еманципацији женскиња! Присталице ове спасоносне и сваке хвале достојне идеје, почеше са неописаним одушевљењем заступати мишљење да и женскиње треба да је у ономе колу у коме досад само човек беше водио главну реч! И као што већ рекох паде први пут реч: „Еманципација женскиња!“

Мисао ова поред нечувеног отпора од стране противника ове — тада још — новине, ухватила беше чврста корена код свију образованих народа, те се тако отворила у почетку борба,

*) Одломак из говора, држаног на лањској беседи „срп. цркв. пев. друштва у Перлеву“.

можемо рећи право такмачење на пољу просвете између мужа и жене!

Какав је плод донела та борба, видимо! Женскиње данас заузима положај видан као и мушкиње!

Данашње је женскиње и по својој образованости а и по своме позиву велика чињеница!

Можемо слободно рећи, да будућност наша зависи једино од нашег женскиња!

А какав је позив нашег српског женскиња?

Та има ли кога, ко није чуо за ону дивну реч „Мати?“ Па још српска мати!!!

А има ли српске матере, која не би знала схватити свој узвишени позив?

Па зар Вама матерама српским и будућим матерама, зар Вама носилицама данашње напредне мисли, Вама васпитатељкама свога подмлатка, Вама које сте позване, да подигнете оно што је било пало, зар Вама треба савета, зар упутства каква?

Не! Ви потпуно схваћате позив свој! Ви у

Перлез.

пуном смислу речи одговарате томе узвишеном позиву, коме је символ реч: „Мати“ и „омладина.“

Он је светао! У позиву Вашем се огледа народни образ, јер како Ви будете вршили позив свој, онако ће изгледати и будући образ народни!

А Ви га вршите дивно! Вршите га српски!

Па знадете ли Ви матере и будуће матере српске, Ви које у своју нејач — љубушкајући их на своме материнском крилу усађујете и уливате оно, што ће их као људе моћи одржати у данашњим тешким данима, и што их њихове млађане душе никаква сила збрисати неће....

Ви, које љубите, веру, језик и народност своју...

Ви које браните своје али поштујете и туђе.

Ви матере и будуће матере српске знадете ли ко ми је најмилији?...

Ви сте ми најмилије! Вама дајем венац који оплетох! Носите га и поносите се њиме! Дуго! И много!

Витомир.

СРПСКОМ ЖЕНСКИЊУ

ОД ВИТОМИРА.

Да л' сте чуле причу ону
Српкињице, сестре миле!
Причу давну још када су
Ходиле по земљи виле.....
Кад је земља ко рај била,
Свака мома на пој вила;
Кад за јаде ни се знало,
Кад је лепше сунце сјало...
Кад на небу — српском небу —
Беше више идеала,
Кад је свака српска мајка
По једног јунака дала;
Кад је вера Србинова
Као камен тврда била,
А о ту се српску веру —
Саломила свака сила!
Кад се само српски знало,
Чешће српски попевало —
И српскије осећало....
Кад је Србин све за образ
И поштење своје даво,
Борио се за слободу,
Име, веру — своје право;

Кад је слога јоште цвала,
Кад се мржња није знала;
Кад сви Срби беху браћа
Пуни славе и врлина!
Кад српкиња беше нега
Српске ћери, српског сина....
.
Из тог доба — сестре миле
Доба сјаја, доба славе!
Бележи ми перо причу —
Уздигући српске лаве....
Па Вас молим и преклињем,
Да се на њих угледате —
Дела старих, српских лава
Ви на уму да имате!
То нек су Вам идеали,
Речи њине аманети;
Борба њина, свакој од Вас
Нека буде олтар свети!
Па шат боље време дође,
Лепше ће Вам сунце сјати —
С поносом ће свака од Вас
Да се зове — српска мати!!

Перлез, 1899.

ЧУВАЈМО ДЕЦУ ОД НАЗЕБА!

Ето су већ наступила хладна времена: и онда, кад сунце греје, није више топло; кад је натуштено, суморно време, кад духа горњак, потпуно осећамо, да долазимо у зиму. Све већма и већма улазимо у онај део године, кад ћемо се морати скупити околу топле пећи, да тако чисто уклоњени од слободне природе, дочекамо весело и топло пролеће.

Једна од најиречих дужности родитељских, особито пак материнских је у овај пар: чувати да им се деца не расхладе, да им деца не озебу. У ово доба године се најлакше назебе јер, као што на жалост од више година овамо, видимо, у овом добу се рађају опасне и страшне болести деце, као: богиње, скрлет (шарлах), дифтеритис и т. д. — Време је хладно а деца навикнута на кретање и играње у слободној природи, хоће и даље да уживају у срећи, коју уживаху летос, — па кад брже назеб, него сада? Родитељи у овај пар ваља да учине своје, они ваља да припазе на децу, те да их сачувају од назеба јер то је велика, богодана дужност њихова.

Истина је да заразне болести прелазе, али нас искуство учи, да заразну болест дете све дотле добити неће, док не назебе. Тек на тело, које се налази у поремећеном здрављу, дејствују бацили заразних болести са успехом. Сачувајмо дакле децу од назеба, па ћемо их сачувати и од заразних болести.

Назеб најчешће, може се рећи искључиво, онда долази, кад се тело или који уд, орган тела загреје, па се после нагло расхлади. Угрејано тело је за зиму јако осетљиво: већ и најмања хладноћа, може јако да му шкоди. Кад је тело угрејано, крв јури периферији, површини његовој; крвни судови који се ту налазе, постану раширени, те и најмања хладноћа учини те се крв расхлади и тако расхлађена после јури натраг у плућа и у цело остало тело те узрокује разне болести, које имају неописано велике штетне последице.

Као што родитељи љубе своју децу, исто тако треба да их и чувају: ништа на свету не треба да им стоји на путу онда, кад треба да учине за њих оно, што им љубав чинити налаже; љубав без делања је мртва; права је то аномалија: децу љубити а не чинити им оно, што њиховом добру, њиховом напретку не потпомаже.

Врло је мудра и похвална она изрека: лакше

је децу сачувати од болести, него их у болести неговати, лечити: ово би се слободно могло уврстити међ главна правила васпитна. Опоменути, припазити, — што је заиста далеко лакше, него седети поред ббна детета, гледати његове муке, па онда плакати, лупати се у груди и — новца трошити на лекове. А коме је оно тешко, неће избећи а да не постигне ово друго, ово, што је страшно грозно.

Наступило је доба године, кад деца више по слободи трчати и скакати не смеју. Не каже се овде, да деца не треба да излазе напоље, али, — хоћемо ли да деца излазе, онда то мора бити мирног ходања ради, под надзором својих старијих. Оваково ходање је шта више и потребно јер свеж ваздух је велико благо, само га ваља узимати како неће шкодити. — Трчањем и скакањем у слободи деца се загреју; седну ли тако угрејана на хладну земљу, наслоне ли се леђима на хладан зид, пију ли студену воду, — назеб је ту а поред њега после и различите болести.

Ако је до играња децја стало, онда нека се она играју у соби: ту неће назецсти и ма да се загреју. Не треба замерити, ако ове собе буду изгледале неспремне; ко то замера, не зна шта ради. — Само и у собама ваља пазити, да деца не пију хладне воде.

Бива то врло често, да деца на силу хоће напоље, она плачу, хоће на улицу, у друштво деце, тамо где се јури и скаче. Али ту им родитељи не смеју пуштати на вољу; јер кад деца не знају зашто овако играње у слободи не ваља, те га ишту, родитељи и други у кући ваља то да знају, те да увек остане на њихову а никад на децу. Ко деци жели истинска и права добра, ко децу љуби жаром срца свога, тај не чини њима оно што она хоће, него оно, што им је од добра, од користи.

Назеб је највећи узрок болестима деце, омладине па и одраслих људи; највише је света отишло пре времена под земљу, само ради назеба. — И кад деца назебу, томе су само родитељи криви, јер нису водили довољно бриге, да се то не деси.

Не може се дакле доста наговорити, — и за то непрестано ваља да нам је свима, особито пак матерама, тим првим и најмоћнијим васпитачима децијим, у глави, у овом и наступајућем добу године, захтев: чувајмо децу од назеба!

М.

ЛАХОР, ЛАХОРЕ!

Лахор, лахоре,
Мани се горе;
И цвећа мани,
Кратки му дани!

Неверно луташ,
Ружа бледи, мре,
На самрти шапће
Лахор, лахоре!

Лахор, лахоре,
Мани се горе

Ружицу штеди,
Да нам не бледи!

Да рујна цвати,
И сневе снева;
А славуј мали,
Да јој попева!

Лахор, лахоре,
Мани се горе
И цвећа мани,
Кратки му дани!

Перлез.

Даница.

ГДЕ И КАД ПОЧИЊЕ ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ.

Тек што је отворило своје стаклене очице упрло их је у мајку, која га у меком крилу на мекшој мајчиној руци љубушка. Оно још не зна ништа, не познаје Бога, не познаје свет, оно познаје само мајку своју, она му је све и од ње сва добра очекује. И мајка би му заиста све учинила, она га пита слатком и пријатном храном, љубљајући га на меканом крилу, радује се што ће јој чедо скоро слатким гласићем проговарати „мама“, што ће чедо скоро проходати, те ће јој много олакшати. Многа већ сад мисли како ће јој кћерка бити лепа девојка, како ће се какви одличан младић у њу заљубити и како ће се њено дете усрећити, а заборавља на своју свету дужност, да је њој већ сама природа одредила, да своју децу сама васпита. — Душа и тијело се упоредо развијају, дакле док дијете расте, буде се у њему све душевне способности, дијете долази к разуму, оно за свашта пита, оно је радознано. — Сад баш у то доба ваља узгоју деце највећу пажњу посветити. Многи родитељи не само из најнижих слојева него и из средњих сталежа, не пазе ни мало на душевни развој своје дјеце, не пазе на оно што пред дјецом говоре и чине; не одвраћају дјецу од злих навада, не упућују дијете на оно што је добро и племенито, не уче дијете Бога познати ни Богу се молити велећи: „Кад у школу пође, учитељ ће га дотично учитељица научити.“

Сав морални, интелектуални и религиозни узгој полажу на школу и учитеља. А зар дијете од 7. године ништа не појима? Зар оно можда преспава то време? О не! — Душевне способности дијеце развијају се најбрже и најсталније у томе добу. Сlike из дјетинства, призори из

дјетинства, били они добри или зли, приче, које смо у дјетинству 4.—5. год. чули остају нам трајном својином душе. — Па колко гријеше оне мајке, које сву своју лијепу наду на срећу својих љубимаца полажу у руку другоме, полажу у руке просте служинчади, која дјецу исквари, за које последије на учитеља пада кривица. По камо среће кад би учитељ могао добити у руке дијете, које истина није ни у чем поучено, али да му није окаљана невинна душица. — Душа дјетиња пошто се тијело развија не може остати непомична и она ради и она прима храну, а према тому какова је храна, какви су призори што их дијете гледа, какве приче што их слуша остају слике, дубоко утиснуте у душу дјетета. Па тешко оној комотној мајци, која своју дјецу припусти служинчади, да ју ова узгаја (изнимно бони). Многе шта више таке мале музикаше не трпе у соби, дању да прљају а ноћу да мајци у сну не сметају, но их повјере слушкињи да с њом или у кујни или у каквој мрачној коморици спавају. Какви ће се утисци упечатити у душу те дјеце. Мајка све своје најљепше наде полаже у просту слушкињу а по њој тек на учитеља. Зар од те дјеце моћи ће дочекати оно што жели? — Опћећи и примајући свој узгој од оних који сами нису узгојени, слушајућ разне за дјетињи дух погубне непристојне ријечи, свако ружно дјело, хвата се дјетиње невинне душе, као рђа гвозђа. Зар ће учитељ моћи дјетету из душе избрисати дубоко урезане слике свих оних призора, свих оних непристојних ријечи, што их је дијете опћећи са служинчади чуло. Човек по природи већ опонаша радо све оно, што је добро. Дијете виде-

ћи да слуге и слушкиње, што чине, с нама живећ и не долазећ с госпођом мајком у чест до-тицај, примајућ поуке од слушкиња, а не од мајке, опонашаће ове и у дјелу и у ријечи; па пошто данас млађи посједују много химбе којом своју непристојност пред госпођом крити умију, то ни једна мајка не би смела ту своју дужност другом повјерити, јер ће јој се у много осветити. Разумна мајка имајући много посла или у кућанству или рецимо у трговини, узће себи замјену у том, а своју дјецу, своје највеће благо не повјерава никому. Врло непрактично раде оне, које не могућ саме све обавити узму просту дјевојку да им дјецу чува а оне саме кувају. Много је чистије и прикладније за мајку да се она са својом дјецом занима, да их у тој њежној доби учи говорити и Богу се молити, да јој она мајчином љубављу говори о оном што је добро и зло, а страна личност коју за помоћ узети мора, да буде куварица.— Она прем је са дјечицом својом може сваки час доћи и прегледати, те неће имати штете у финансијалном погледу а у душевном погледу пружиће стотруке користи изобразби своје дјеце.

Чему се дијете код куће навикне остане стално у том за цео живот; учитељ ће га уз велику муку моћи једва одучити од онога што је зло, а чешће ни с највећим напором не може ништа учинити.— Утиске из прва доба дјетинства, слике које дијете у школу од куће донесе не може учитељ уништити. Душа дјетиња је као какова бакрена плоча, на коју се урезују ликови свега онога, што је дијете видело и чуло. Сасвим је наравно, да ће слике, које прве на плочу падну бити најдубље урезане и да ће прве бити најјасније.— Па ако послѣ дође и најбољи умјетник те уреже на исту плочу најљепшу слику, његова ће слика бити нејасна и једва ће се разпознати, јер је подлога испарана. Дочим ако се на подлози уреже лијепна слика, па послѣ дође у руке умјетнику, он ће ју пољепшати. Тако бива са дјететом које се код куће марно и добро од стране родитеља васпитава. Оно је већ код куће добило појам о свему што је добро и лијепно, а учитељ ће пошто је у школу дошло те појмове ширити и пољепшавати. Такво дијете ће сасвим природно боље напредовати, јер му је већ у кући засађена која врлина, коју ће учитељ неговати до значајна карактера; док дјеци, која код куће нису добро васпитавана, усадила се у ду-

шу клица многог неваљалства, те је учитељу најприје тај коров чупати, најприје слике утиснуте у душу изгладити, а онда тек почиње његово дјеловање. Дакле темељ васпитању полаже кућа.— Школа у кући је прва и најприкладнија арена, у којој се дјеца имаду увјежбати за све оне одсудне борбе, које их у животу чекају; кућа је мјесто на ком се полаже темељ свему оном знању што дијете данас сутра красити има; кућа је светилиште у ком се дјетету полаже темељ целом религиозно моралном и интелектуалном васпитању. Код куће прије но у школу дође спрема се дијете за борбу живота. Код куће му се усађује у срце клица побожности, клица љубави према Богу и ближњему; код куће већ у најмлађе доба почиње узгој чувстава, који је одсудан за цео живот цијелог човјечјега рода.— Па ако није код куће научно васпитање, то је ово ипак по душевни развој дјетета важније но и сама школа, јер човек може бити добар а да није учен. Домаће васпитање потиче из примјера, доводи дјецу до идеала, а први идеал дјетету јест мајка ако сама своје дијете узгаја, ако пак ма коме повјери то ће овај бити идеалом тому дјетету и дјете ће настојати да сједи у свем свога идеала. Примјер оних који са дјететом оиће дјелује и онда кад нећемо, а примјери оних који с дјететом у то најнежније доба оиће образити ће се у души дјетињој. Стога је строго пазити, кому повјеравамо дјецу и с ким се дјеца друже.— Истина и учитељ има и примјером својим (васпитавати односно) узгајати ал тај примјер дјелује тек касније. Учитељ узгаја више ријечима, јер је он с децом само кратко и одређено вријеме. Он је са дјецом само четврти дио времена, дочим три пута толико колико с учитељем дјеца су код куће са родитељима и укућанима. Примјер који дуље дјелује лакше осваја душу дјетињу. „Ријеч помиче а примјер вуче.“ Па ако дијете кад учитељ говори о оном што је добро и племенито успамти за оно, но чим дође кући види ту противан примјер својих родитеља и укућана, чује ријечи и види дјела оних који га из дјетинства окружују и које оно љуби, то ће охладити према оном добру што је у школи чуло. Тако ни. у школи учитељ вели да се треба молити Богу прије јела, прије спавања и прије сваког рада. Дијете код куће не види никад своје родитеље, да то чине па неће ни оно чинити. Домаће васпитање, примјер оца, мајке, браће, сестара напокон и служинчади (ако се дје-

ца овој повјеравају) темељем је сваком даљем образовању дјецe. — Родитељи сами нека пазе што пред својом дјецом говоре и чине, а то морају тражити и од млађих својих, јер све то зарезује се дубоко у душу дјетета. — Сасвим друга чувства донијети ће у школу дијете, које је чуло у кући гдје родитељи говоре лијепо о цркви, о школи, напoкoн о сваком чoвјeкy; гдје радо дијеле сиротињи, гдје се сиротиња поштује као и богаташи; гдје родитељи увјере дијете да смо сви пред Богом једнаки, гдје се од дијецe захтијева да и служинчад поштују, а од служинчади да се учтиво понашају, не само према госпођи и обитељи њеној, него и једно према другом. Пошто родитељи васпитавају дјецу у најљежије доба љубављу и примјером својим, то је то доба одeуднo за цео живот, па је стога најтоплије препоручити мајкама, да пазе кому повјеравају дјецу своју, да их не дају

слушкињама, да с овим и дане и ноћи проводе, јер жали боже од њих могу дјецa научити само оно што је зло.

Не дајте да вам дјецa слиједе примјер ваших млађи, но настојте да су дјецa увјек уз вас, да их сами поучите у свему, што је добро те Богу и људима пријазно, па нећете послје кривити учитеља, јер ће он лако чинити све оно што је за срећу дјетињу. Школа, па макар и у I. р. не чини у узгоју ништа самостално, но наставља оно васпитање, што га је дијете у кући примило.

Кућа и школа имаду радити у сугласју. Васпитање домаће темељем је цијелом узгоју, па ће учитељ тим боље моћи радити, чим је јачи темељ. С тога мајке не пуштајте никад испред очију дјецe своје желите ли да вам дјецa буду сретна.

Славна.

МОЈИ ЈАДИ.

(Из песама „Стара љубав“).

Лице ми је засијало
Од тренутног неког миља,
А израз му к'о да каже,
Да је среће изобиља.
Пламтелo је око моје,
Ал' је пламен тихи био,
И Бог мира од мене је
Своје лице давно скрио.
Ти ми рече да сам сетан,
Да је брижно чело моје,
Твоје око да на њему
Крупну бору спазило је...

13. I. 1898.

А у оку моме сузном,
К'о у слици моје душе,
Да си вид'ла оне јаде,
Што ми око сузом суше ..

Ја верујем... Под теретом
На мом срцу, души што је,
Свенула је душа моја,
А и срце клонуло је.

Ал' да севне спомен јада,
Што невољу ову ствара,
Пробуђено болно срце
Вриснуло би сред недара.

Радослав.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосадкиња имала је своју редов. одборску седницу 5. (17.) октобра о. г. под председништвом своје начелнице госпође Јулке Радовановићке. Овом приликом прочитана је молба београдског женског друштва, у којој се моли ова задруга, да међу својим чланицама растури 50 ком. сређака, које су намењене подизању дома за сиротице.

Начелница је примила за себе, да распача ове сређеке. — На пријаву управитеља варошког сиротинског дома г. Аугуста Циглера набављено је одела за Тинку Петровићеву, ћерку сиротице Марине Петровићке, те дете може одмах да полази школу. — У погледу забаве друштвене, решено је да се приреди за други дан православног Божића 26. децембра о. г. (7. јануара 1900. г.)

ШТО ЋЕ МИРИС

Што ће мирис руже бајне,
Што љепота зоре сјајне,
Што ли зрака сунца жарка,
На што ли ће вила свака,
Што љепота љубичице,
Према теби, голубице?..

Ружа, сунце, зора, вила,
Љубичица ти си, мила,
Дивно око, око твоје,

Колашин.

Устријели срце моје,
А осмијех твој лијепи
На поле га две расцени.

Пукло срце у грудима,
За њ лијека већ не има:
Али само кад би њему
Срце своје поклонила,
Тада би га, голубице,
Усрећила, избавила.

Ибријски.



ПРОСВЕТА.

Панчевачка срп. виша дев. школа прославиће своју 25. годишњицу 10. (22.) новембра о. г. кал. На ту цел образовао се нарочити одбор, који спрема програм. У тој школи има уписано ове шк. 1899—1900. год. 87 ученица.

Монашка школа у Хонову укинута је сасвим у току прошлог месеца и она неколицина њених ученика разишли се по другим школама, неки су послати о манастиреком трошку у ратарску школу у Пожези. Још у почетку се видело, да је то нездрава мисао и ето се испоставило, да је така школа излишна. Штета за онај силни трошак, што се утрошио на то. То неколико интелегентнијих калуђера могло се набавити много јевтиније.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Средство за таманење стеница. На беланчевину од два јајета кокошија треба кушити за 10 новчића у апотеци живе. Помешану живу са беланчадима у каковом суду, који се не употребљује за јело, или у каковом повећем препу од ћупе, од лонца, или у нечистоме лонцу, треба дотле тући и мутити каковим држаљетом гвозденим или дрвеним, или лименом кашиком старом, која се неће више употребљавати за јело (пошто је жива отровна), догод не пређе та смеша у пену, па онда са том пеном од беланаца, исмешаном са живом, намазати пером сва легла од стеница *Chrysanthemum leucanthemum* биљка је, која се налази по целој средњој Европи, пак и код нас у пољу и на ливадама и има жут цвет. Но она је у Далмацији најбоља за тровање бува, и зато се само од биљке у Далмацији у

прах обрнути цвет продаје у апотекама за тровање бува. Тога прашка може се добити за 10 новчића и треба га мало по чаршаву у кревету посути пре легања, што ће довољно бити, да буве у кревету поцркају.

Кад се на стоци покажу ваши. Догађа се да се покажу ваши на говедама, коњима или на свињама. Најбољи је лек од тога, да се у једноме суду помеша пола петролеума, а пола олаја па онда, да се то наспе на једну вунену крпу и тиме да се добро истрљају она места, где су се појавиле ваши на стоци. Ако је потребно може се то и поновити, али је лек сигуран. После тога могу се она места још добро опрати сапуном.

Семе од коприве као ванредва храна коњима. Осуши семе од коприве и у јутро и у вече помешај шаку овога семена за зоби, па ће коњи од тога брзо дебљати, а длака ће им се убрзо ејајити као свила.

Да утаманиш кухински гад (швабе). Узме се 100 гр. боракса, 50 гр. ситног шећера, 150 гр. зобеног брашна и све се то смеша. По томе се наспе по свима пукотинама и рупама, што их је год по огњишту и зидовима. Од те смесе морају сви угинути. Добро је и ово: узму се 2 лит. ољуштених, скуваних кромпира, те се с фришким млеком умеси од њих поретка смеша. Тој се смеси дода још једна кашика пшенична брашна, 125 гр. финог шећера, 125 гр. сирупа и у све то се још метне за 20—30 нвч. боракса и добро се умеси. С том смесом нека се све рупе, пукотине и уопште сви кутићи по кухинском огњишту, зидовима и другде по кући измажу. Ако се узради само 2—3 вечера тако несташе сваког гада.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Забрањен мидер у Румунији. Министар просвете у краљевини Румунији забранио је расписом на све женске заводе, позивајући их, да строго забране девојчицама ношење мидера. По примеру Русије и Саске, ево и Румуније, која то забрањује, сигурно је дакле, да је та ношња врло штетна здрављу. У Енглеској су женскиње из виших кругова склопиле друштво против те ношње и тако се свуда војује против ових самовољних окова. С тога позивамо наше матере, да не чекају да их власти силом гоне на добро, него нека и саме спречавају ту убитачну склоност на гиздање нашег женског подмлатка.



КЊИЖЕВНОСТ.

Изишла је из штампе: **Литургика** за православне ученике основних школа, саставио Ђока Милић, учитељ новосадски. Ову је књигу одобрио Свети Архијерејски Синод у Ср. Карловцима под бр. М. 175./ син. 25. ex 1899. Цена јој је 50 потура. Добити се може у књижари *Дуке Јоцића* у Новом Саду.

Изашла је из штампе књига „**Краљевина Србија и кратак преглед српских земаља**“, П. издање за ђаке IV-тих разреда народних школа. Књига је прерађена и допуњена према новом наставном програму. У књигу су сада унесене 34 велике и лепе слике. Штампана је на лепој хартији и износи 7 табака велике оемине. Стаје 1 динар. Друговима, који је код мене набаве, уступама 20% рабата, који могу задржати при пошљаци новца. Поштарина је моја. Молим Вас, да о овоме известите и другове у месту и околини, и да јавите тачну адресу за пошљачку књига. 15 августа 1899 г. Београд *Штаноје Николић*, учитељ тераз. осн. школе.

Од колико је важности и вриједности добра књига, која поред угодне забаве још и поучити може, види се најбоље из тога, што се већ дјечи у малим школама пружа забавна лектира са моралном тенденцијом. Ту научи дијете како се практична начела остварају у животу. Исто бива и у зрелијим годинама човјекова живота. Поред те користи још је и друга корист од такве књиге. Послије напорног умног и тјелесног рада човјек се рек'оби одмара читајући какву слику из живота, причу и слично. Срећније књижевности као њемачка, руска и др. пуне су забавних

часописа и листова. Но тамо је поред осталог и друго још узрок том наплетку уопће у књижевности. Тамо писац или издавач за малену цијену нуди своје дјело. Имајући нарочито ово пошљедње пред очима, одлучисмо да према силама својим и ми допринесемо штогод у корист српској књижи. Ради смо да покренемо „**Мали забавник**“ који би излазио двапут мјесечно, а доносио би краће приче из свјетске књижевности. Излазио би у свескама од 1 — 3 табака мале оемине. Цијена би била за ђаке и претплатнике „Српског Гласника“ само двије круне на годину иначе четири круне или по свескама од 10 — 20 новчића. Прва је свеска већ спремна за штампу, а натпис јој је: „Ивонова капа“. Сврха је приповјетчици да покаже, како и у трњу могу цвати руже, како и у човјека, кога је свијет осудио ради какве мане његове, има често више племенитости, него у оних који га осудише. Прича је пријевод с француског. Надајући се повољном одзиву од много поштоване српске публике, молимо привити табак најдаље до 16. (28.) о. мј. потписаном припослати, да се узмогне наклада одредити. У Пакрацу, мјесеца септембра 1899. С одличним поштовањем *Штампарија и књижара Ј. Зоричића*.

Јављам пошт. читалачкој публици, да ће моја **књига песама** кроз најкраће време изаћи из штампе, те молим свакога, ко мисли књигу узети, да се са претплатом пожури. Књига ће се моћи *само* код мене добити. Цена је књижи 80 новч. Претплату ваља слати на моју адресу: Czernya u. p. Nemet Czernya. Banat. С поштов. Милета Јакшић

Ове недеље изалази из штампе нова књига: „**Надприродне појаве** старијег и новијег доба. Посвећена сени блаженопочившег Васе П. Турчића, свршеног правника, са сликом покојничковом. Цена 30 нов. Од *Симе Штанојевића* у Новом Саду.

„**Весник**“. Панчевачки лист „Весник“, почео је поново да излази под уредништвом Јована Поновића, управитеља тамошње срп. више дев. школе. Он је излазио под истим уредништвом седам година до августа 1896. год. па је од то доба до сад био престао. Излазиће недељно једанпут, а цена му је 4 фор. годишње. Намењен је просвети и привреди народној.

Коњарство. Написао А. Д. Цена 30 нов. Загреб. Штампано у српској штампарији 1899. Може се добити у истој штампарији у Загребу.

МИРИСНОМ ЦВЕЋУ.

Мирисаво цвеће моје,
 О не вени брзо тако —
 Буди свеже и весело,
 И мириши увек јако —
 Природа је тако грозна
 Одузмети мирис, боју
 И ја гледам само онда —
 Бедну слику цвете твоју.

Рача, 6. III. 1899.

Па и с нама тако бива,
 Наш је живот само дужи;
 Ал' је бољи краћи живот,
 Јер је налик мајекој ружи.
 Кад се мора већем мрети
 Нек с' умире за младости;
 Где је душа тако чиста,
 Узвишена, — а без страсти.

3.



ПРИЧА О „РАДГОСТУ“.

Приказано гђи Анки А. Пајевића.

Било је то одавно — врло одавно!

Још у оно доба, када су наши стари приносили жртве Перуну и стрепили од његова грома; када су ишчекивали сваку срећу од доброга Дајбога; када су Ладе својим изабраницима давале вечиту младост а несташни Љељо играо се срцима стидљивих мома и враголастих младића.

У једном убавом сеопету у плодној равници беше дом Стојанића. Домаћин се звао Драгош. Био је то леп старац, ситних сивих очију, седе косе и румених образа. Дом Стојанића био је најјачи у целом племену. Беше то лепа задруга. Све весело, румено и здраво. Свуда ред и чистота. Преко дан се сви разиђу по пољу и њиви, по ливади и уљанику; а жене се дале на ткање платна и сукна, на шав и на прање; било је ту посла за сваког. А кад сунце зађе, сви се враћају дому, па сад настане врева и жагор, као у пуну уљанику.

Зими се скупе млађи око огњишта а стара мајка Божа, која је већ и сама заборавила, колико је стара, почне им причати о вештицама и вилама, змајевима и вукодлацима. У своје причање вешто уплете лепу и здраву поуку — а млађи је слушају, педахмице, чисто гутају сваку њезину реч. А кад сврши причу она позове гуслара, да загуди и на брзо се заори песма час весела и свежа, као пролетњи поветарац — час тиха и тужна, као што је и глас гусала, час громовита и бујна, као узбуркано море. Чисто чујеш кроз певање убојну вику и звекет оружја.

Једне зимње вечери опет се сви окупили око огњишта. На пољу је зима. Снег завејао путеве

и стазе, поља и њиве, села и градове. Па и то му није доста!

Као да хоће све живо да покрије својим белим покривачем, тихо и безчујно веје и на даље, крупне пахуљице се спуштају полако а тек кад ветар духне, оне се почну вијати у ковитлац као оно несташна деца, кад се докопају слободе.

Онима око огњишта ни бригае. На огњишту гори велика ватра. Сувад весело пукцара а пријатна топлиота загрева озеблу чељад. По где који од старијих већ полегали и поспали, али млађима још није до одмора. Раздрагала их свирка и песма, па окупили мајка Божу, да им прича још шта. Она се опише али већ по мало и попушта а несташна младеж то приметила, па јој не да мира.

„Мајка Божо, причај нам о Прибиславу и Божани“ моли несташно девојче са златном косом.

„Е — ти само зато волиш ту причу, што ће мајка Божа рећи, да је Божана имала дугу златну косу, „баш као што је и твоја, Цвето“ пркоси јој брат.

Цвета се мало намргоди и већ хтеде одговорити, кад од једном застаде и ослухну.

„Чуєте — ли што?“ запита остале. Сви ослухнуше! Настаде нема тишина! Од једном се задрмаше врата. Као да неко лупа у њих.

„Неко лупа!“ Е да то је ветар!“

„Ветар да богме!“ „Е — ако је путник!“

„Отвори врата!“ „Е — да, биће зима!“

Сви зацакаше!

Мајка Божа мало се уздигну и подиже руку.

Сви заћуташе.

„Дедер Цвето, погледај, ко је то на пољу“, рече мајка Божа.

Цвета се уздрхта. Ко зна, какве су то маштаније! Но један поглед мајка Божић умири је и она слободно отвори врата.

„Ко је?“ запита својим звонким гласом. Нико не одговара. Она погледа на све стране. Нигде никог!

„Нема никог!“

Мајка Божа се задовољно насмехи.

Погледа у све редом, затим некако тајанствено шапну: „То је он!“

Млађи нетремице гледају у њу. Цвета, љубимица целе задруге, зачуђено погледа у своју мајку.

„Ко је то?“ запита запрепашћена. „Та ја никог не видех!“

Мајка Божа се опет насмехи:

„И не може га видети самртан човек. То је бог гостољубља — Радгост!“

Настаде тајац. Мајка Божа настави:

„Кад год је на пољу бура, кад Перун пусти све своје громове, кад помамни, ветрови хује, и у своме беснилу чупају дрва из корена, скидају кровове с' домова, тада Радгост иде по свету, да види у којем се дому чува светиња гостољубља!“

Зими, кад сметови све завеју — кад се сви домаћи окупе око топла огњишта — тада тек изненада закуца на врата а ко први чује куцање, треба одмах да их отвори. Тада је Радгост задовољан и благо томе дому а тешко ономе дому где се не чува гостољубље, где уморан путник узаман тражи одмора. Сви знате онај опустели двор, у сред плодних њива и цветних ливада. Ту је некад била богата и сретна задруга. Песма се орила уз тиху свирку гусала, као и код нас. А сад су остале само пуете зидине!

Ни трага ни гласа од оне лепе и веселе задруге! А ја још памтим старог деда Драгомира, домаћина ове задруге. Кад умре деда Драгомир, његов брат Боривој постаде домаћином. И од тога дана све се промену! Боривој није марио ни за весеље, ни за песму, ни свирку. Био је мргодан и немилостив. Још онда постаде њихов дом мртва кућа — јер:

„Где се у кући гусле не чују,

Ту је мртва и кућа и људи!“

Сваки се клонио тога дома. И сама чељад њихова постаде суморна и бледа и не хтеде се дружити са суседима и пријатељима. Не памтим, да је икад ко отишао њима у госте!

Кад једне летње вечери — а било је то врло одавно, још сам била нова млада, небо се наоблачило, муње севају, ветар хуји, гром за громом удара а киша лије као из кабла. Све се живо склонило од буре.

Ми се окупили око наше мајка Круне. Од једном — ја чујем, да је неко закуцао на наши врати. Мајка Круна ми заповеди, да отворим. Пред врати је стајао старац. Био је блед, одевен у саме рите, наслонио се на дебелу палицу — а сав дрхће од умора. Прави художник!

Уведем га у дом. Мајка Круна одмах га огрну у дебео плашт, једна млада га послужи медом а ја му донесох хлеба и меса. Понудисмо га најбољим, што смо имали. То је ред — и то треба сваки да чини.

Кад се мало окрепио, он нас погледа све редом и благослови овај дом и сву чељад у њему.

На пољу још једнако бесни бура.

Старац се окрете правцем оног путог дома, узмахну песницом, затим некако тужно проговори:

„Несрећници! Молио сам их да ме приме, рекох им, да сам уморан, да сам гладан, да сам прокисао и прозебао — а они ме отераше као пса! Тешко њима!“

Још није ни довршио — а муње засевнуше, мислици цео свет је у пламену, гром затутњи — а ми сви у страху — не смемо да одахнемо. Затим се све утиша. Само се чуло како киша хуји.

И ми се смирисмо!

Кад у јутро, јутро освануло дивно, и свеже! Још се сјаје росне капљице по трави и цвећу, сунце сија, тице певају — а ми сви весели и радосни поустајасмо.

Прво ми беше, да послужим госта! Кад тамо — а госта нестало. Нико га није видео ни кад пође ни камо оде! Нестало га, као да га је земља прогутала!

Још се нисмо доста начудили чудновату госту, кад један од суседа дотрча као без душе.

„Јаој — несреће! Да грдне несреће!“ једва изусти. Кад мало одахну, он настави.

„Пропаде Боривој са свом својом чељад! Место дома — само згариште! Све су громови разорили! Боривој мртав — два сина његова — снахе — деца — свега нестале. Оно мало чељад, што преостаде, разбегло се куд које! Да велике страхоте!“

Ми се згледнусмо. Ја једва изустих: „Онај путник.“

„То је био Радгост, ћерко!“ рече мајка Круна. На брзо се рашчуло ово по целој жуци.

Сви рекоше, да је онај чудновати путник био: Радгост!

Зато, децо моја, отворите врата невољнику, дочекајте уморна путника — угостите госта — јер благо ономе дому, којег Радгост благослови!

Мајка Божа заврши, а млађи чисто не емоше одахнути! Дубоко им се урезала у срце прича мајка Божица — и они су је преносили с колена на колена!

Векови су прохујали! Мајка Божа остаде у старој домовини — њени потомци се одселише у друге крајеве, али српско гостољубље још се није изгубило.

У правој српској кући, у скривену куту јоште влада Радгост!

Благо ономе дому — где Радгост влада — ту је среће — ту благослова!

Даница Бандић.

СМРТНО САМ СТВОРЕЊЕ.

Често ме пута преварила нада,
И дерни живот срећу од мене скрива,
Ал' ипак мноме још уздаће влада,
И моје срце по радости плива.
Варљивој нади ја се предам и сâм,
Смртно сам створење, па шта чинит' знам.

А кад ми чело љути сумор емути,
И туга пане сред срца рањена,
Нада ме лена уздању упути —
Душу ми зрева та утеха њена.
Варљивој нади ја се предам и сâм,
Смртно сам створење, па шта чинит' знам.

Свет ми се смеје лаковерју моме,
Срце ми кида а наду разбија;
Бесвесни људи титрају се њоме,

Ал' она мени и у тами сија
Варљивој нади ја се предам и сâм,
Смртно сам створење, па шта чинит' знам.

Нека се смеје та светина бела,
Моја ме нада изневерит' неће,
Доста је мени и утеха њена,
Не требам лепше за живота среће.
Варљивој нади ја се предам и сâм,
Смртно сам створење, па шта чинит' знам.

А кад ми једном смрт на врата бане
И викне: хајде, доста ј' било јада,
Тада ће да ми вечни живот сване,
Верно ће моја загрлит' ме нада;
А ја ћу њојзи вољно да се предам,
Смртно сам створење, па шта чинит' знам.

Јан. Николић.

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

Г. Лаза Дунђерски, српски богаташ, покљонио је на зидање сантовачке цркве 2000 фор.

Забава. Добротворна Задруга Сркиња у Ст. Футогу, приређује 1. (13.) нов. о. г. у корист своје благајне, дилетантску представу с играчком и то: Преки лек; шаљиву игру у једном чину, од М. Калића; и „Шарана“, шаљиву игру у једном чину, од З. Ј. Јовановића. У овом суделују г. г. М. Марковић, Ж. Алексећ, Св. Босић и А. Вајзер и г-ђице: Д. Ковачевићева, Д. Косанићева, А. Шијачка и Вера Јовановићева. Тај дан слави православни храм ст.-футошки и како смо извештени, позвао је на ту светковину и високо-преосвештени госп. епископ бачки Митрофан Шивић.

Влада Марковић учитељ митровачки и наш скупљач доживео је 40 година свога учитељског рада. Био је увек скроман, али савестан и вредан раденик не само у школи него где год се потреба указала. Био је много година и перовођа жен. задруге митровачке, која му дугује захвале за многе услуге. Живео још дуго на корист школе и народа!

Купљење прилога. Пакрачка добротворна задруга Сркиња приредила је купљење прилога за градњу сантовачке цркве, те су одборнице: Катарина Багаловић и Милка Јагнић скупиле и послале на ту цел 120 фор. а. вр.

Нов добротвор. Мита Николић-Бајка, ратар из Мокрина, даровао је тамошњој срп. православној цркви 18 јутара ораће земље у вредности од 4000 фор. а. вр. за просветне цели. Слава му!

Нов српски митрополит. Св. Синод цариградски изабрао је за скопљанског митрополита једногласно архимандрита Фирмилијана, досадањег администратора исте митрополије.

Удадба престолонаследнице Стефаније. Сви листови будимпештански говоре већ отворено, да је то свршен чин, да се престолонаследниковица аустро-угарска удова Стефанија верила са грофом мађарским Елемиром Лоњајем вишим чиновником аустро-угарског посланства у Лондону. Вели се, да је на то пристао и сам краљ Франц Јосиф I. али с тим, да гроф прими рим. кат. веру (који је за сад протестантске вере) и да је овај већ пристао на то. Престолонаследниковица примаће од краља Франца Јосифа I. апанажу од 100.000 ф. годишње и добиће све своје ствари и адићаре, што је донела од свог оца.

Оставина владике вацког Шустера. Оставина овог владике расправљена је судски тек прошлог месеца, из које се види, да је оставина била близу милијун круна, а распоређена је овако: 200.000 круна на рим. кат. свеучиште, које се има основати после 30 година. — 80.000 круна на варошко сиротиште, које ће носити име овог дародавца. Остатак од 430.000 круна има се придодати фонду, који је овај владика још за живота основао, па од интереса тога фонда имају се оправљати и у реду држати римокат цркве и парохиски домови вацке дијецезе.

Забава. Српско православно цркв. певачко друштво „Вијенац“ у Брчком приредило је на Митров-дан забаву с игранком у корист своје благајне, где се отпевале три песме под управом г. Ристе Милете, и представљао се под редитељством г. Војислава Борића, Стеријин комад „Лажа и паралажа“, у кому су суделовали г. г. П. Петровић, В. Борић, Р. Барњаковић и П. Прњатовић и госпођица: Д. Мишошевићева и Ј. Поповићева. На овој забави певао је соло једну песму г. М. Бањанин, а декламовао је г. В. Борић.

Државни пијетет. Српска народ. скупштина у Нишу решила је у последњем свом заседању, да се додели мировина удовицама пок. Јована Ристића гђи Софији и пок. Милутина Гарашанина гђи Јулки она, коју су и њихови супрузи уживали т. ј. првој 8879 динара, а другој 5000 динара годишње; а при том и деци њиховој да се даде до удаје односно до пунолетства припадајући део. Ово је врло леп знак пијетета и поштовања великих заслуга ових државника.

Архимандрит Нићифор Дучић навршио је 6. (18.) окт. о. г. 50 година од како се закаљујебио. Тај дан је српски народ у свим крајевима захвалио Богу, што му је поклонно тако дична, тако одлична сина, који је ревно послужио и св. олтару и књизи и војсци српској. Родио се 21. нов. 1832. у Лубу у Херцеговини на Требишњици. Слава му, живео!

Учитељски дом у Будимпешти. После смрти пок. барона Етвеша, првог уставног министра просвете, после 1848—9. године, образовало се друштво „Етвеш“ и у спомен тог заслужног сина угарског основао је фонд Етвешов за потпору сиротих и изнемоглих учитеља и њихове сирочади. Фондом тим подигао се у Будимпешти учитељски дом, који је имао да прима на старање старе и изнемогле учитеље угарске без разлике вере и народности.

О глав. скупштини тога друштва, која се држала октобра месеца о. г. изјавио је председник тог друштва г. Лакић, да је данашњи министар просвете и цркв. дела г. Була Влашић изјавио, да прима држава у своју бригу и манипулацију исти дом учитељски, па да би исти што боље одговорио својој цели вотираће се истом из државне благајне један милијун круна и већ ће у буџету за идућу 1900. годину принети држава 200.000 круна истом дому; а ставља се у изглед, да ће се такав дом подићи и у Клузу (Колошвару) и преустројиће се оба тако, да се у њима смести и конвикт за учитељску децу, која се уче на великим школама у Будимпешти и Клузу.

Краљица Холандска Вилхелмина посетила је прошлог месеца октобра у пратњи своје удове матере немачки двор у Поцдаму, где је примљена ванредним почастима. Ова је краљица данас тек 19 година и народ ју њен врло поштује и тако рећи обожава; али се и говори за њу, да је ванредно лепа, бистра и милостива срца. Онај поклон од 6 милијуна талира, што је народ поклонно при ступању на престо, уступила је сиротињи.

Шарлоте Ембден. У Хамбургу је до скора живела једина сестра славног песника Хајне-а, кога је наша покој. краљица Јелисавета обожавала, па из превеликог поштовања према пок. песнику ову бароницу Ембден пре неколико година лично посетила у Хамбургу, кад је тамо путовала.

Шарлота Ембден родила се 18. октобра 1800. год. а упокојила се 14. октобра о. г. дакле

четир дана пре, по што је навршила 99. годину живота. Њен једини брат Хајнрих Хајне, био је од ње 10 месеци старији и сад 13. децембра о. г. навршује се 100 година од рођења му.

Шарлота се удала за барона Ембдена и водила је отворену кућу. Сваке среде био је у њеном дому састанак књижевника и књижевница где се у веселом породичном кругу водио жив разговор о дневним књижевним питањима а прича се, да је пок. Шарлота била ванредно бистра ума и досетљива; познавала је немачку литературу врло добро, а пратила је и страну. Са својим братом Хајнрихом живела је све до његове смрти у најбољем одношају, те је под њеним надзором издао унук јој животопис овог славног песника.

→*←

Ч И Т У Љ А.

† Катарина уд. Ракић рођ. Радуловић побожна и богобојажљива старица, пуница нашег уваженог књижевника и педагога г. Николе Ђ. Вукићевића, заменика глав. школ. референта, преминула је прошлог месеца у Сомбору после дуже болести у 86. години живота. Вечан јој спомен!

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Гђа Мара Др. Давидовића председница „Женске Задруге“ и родољубиве задругарке изненадише ме ових дана леним поклоном. Побуђена тим родољубивим делом потписана, за пријатну дужност сматра путем овог многоцењеног листа јавно изрећи најтоплију благодарност горехваљеним задругаркама.

Турски Бечеј, 20/10. 1899.

Љубица Подгорчићева

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Ми смо ове године остале цуке сироте, без оца и матере, а отпочеле смо школовање у срп. учитељској школи горњо-карловачкој. У тој великој беди и невољи нашој није нас оставило српско милостиво срце. Добротворна Задруга Српкиња у Руми, чија смо деца, одредила нам је месечне припомоћи 5 ф. а високослав. школ. Савет доделио нам је припомоћ од 8 ф. месечно,

САДРЖАЈ: Српском народу Одбор за подизање прав. цркве у Сантову. — Први полубац. Радослав. — Братска писма Брат Србин: Родољуб. — Тражио сам . . . Свет. — Српским матерама. Витомир. — Српском женскињу. Од Витомира. — Чувајмо децу од назеба. М. — Лахор, лахоре! Даница. — Где и кад почиње васпитање деце. Славка. — Моји јади. Радослав. — Радња добротворних задруга Српкиња. Нови Сад. — Што ће мирис. . . Ибријеки. — Белешке. — Мирисном цвећу З. — Листак Прича о „Радгости“ Приказано гђи Анки А. Пајевића. Даница Вандић. — Смртно сам створење. Јан. Николић. — Ковчежић. — Јавне захвале.

Штампарија Ђорђа Ивковића у Новом Саду.

те ћемо, у име Божије, моћи продужити, и ако Бог милостиви да, и довршити отпочете науке. Осим тога обдарили су нас при поласку у школу септембра месеца о. г. у име путна трошка: румека штедионица, општинско поглаварство, г. Паја Андријевић и супруга г. Симе Маринковића свако са 2 фор. — Госпођа Јелисавета Ђуричић-Биорац са 1 ф. 10 н., г. Александар Циковић са 1 ф. и г. Никола Ђуришић, трговац са 50 нов свега 9 ф. 60 н.

Та велика милост ових завода и појединих гоне нас, да им овим путем искажемо нашу најтоплију захвалу, а трудићемо се, да се за то добротворство покажемо и достојне кћери народне.

У Карловцу, на св. Димитрија 1899.

сестре:

Зорка Јаковљевићева,
Христина Јаковљевићева,
приправнице II. год.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Благородна госпођа Драгиња Бошњакова рођ. Ружић, изволела је овој задрузи, за спомен свога покојног брата др. Душана Ружића, подарити 10 ф. словом десет фор. а. вр. На племенитом овом дару изриче се од стране ове задруге благородној госпођи Драгињи Бошњаковој најтоплија благодарност, са жељом, да премилостиви Творац како њој, тако исто и свима њенима подари сваку срећу и свако добро. Живела!

Из седнице управног одбора добротворне задруге Српкиња, држане у Меленци 10. (22.) августа 1899. год.

Паја Таназевић,
тајник.

Анка Петровићка,
председница.

НА ЗНАЊЕ.

Ко год нам не пошље претплату за ову текућу годину до 1. децембра о. г. неће добити последњи 12. број листа нашег.

На атресама ће бити назначено, који дугују, осим онамо, где имамо скупљача; а и скупљачи се умољавају, да нам пошљу скупљену претплату за ову 1899. год.

Уредништво.